

'UITTOCHT INDUSTRIE IS ONSTUITBAAR'

Niet alleen bij ArcelorMittal sneuvelen banen, ook in Vlaanderen lijkt een nieuwe ontslaggolf ingezet. De afgelopen weken verloren meer dan 1500 mensen hun job. 'Ofwel komt het vertrouwen vlug terug, ofwel volgen nog veel meer ontslagen', zegt de Leuvense professor Joep Konings.

DOOR EWALD PIRONET EN JEROEN ZUALLAERT

Echt verbaasd was de Leuvense econoom Joep Konings niet toen de ontslagen in de ArcelorMittal-vestiging in Luik vorige week werden aangekondigd. 'Die sluiting bij ArcelorMittal was een kroniek van een aangekondigde dood. De afkalving van de traditionele industrieën is al jaren bezig en staalindustrie is nu eenmaal een verouderde industriële activiteit. Vooral in zulke vormen van zware industrie trekken multinationals naar plekken waar het goedkoper is om te produceren. Vroeger kenden wij een comparatief voordeel, nu verschuift dat naar groeimarkten als India en China. Bovendien is kennis niet meer regionaal gebonden. Technologie is tegenwoordig overdraagbaar. Technici in Slowakije kunnen vandaag ook een bus in elkaar zetten.'

Niet alleen de loonkosten, ook het strijdvaardige sociale klimaat heeft zeker een rol gespeeld bij de beslissing om ArcelorMittal te sluiten, zegt Konings. 'Als in zo'n vestiging de directie gegijzeld wordt – en dat is daar onlangs gebeurd – komt dat zeker ter sprake wanneer er over nieuwe investeringen wordt beslist. Vakbonden zouden dan ook beter een partner worden van het bedrijf. We hebben moderne vakbonden nodig, die meegaan in de logica van de globalisering.'

Ook in Vlaanderen vielen er de laatste weken heel wat ontslagen, onder andere bij Santens, Akzo Nobel en Thomas Cook Airlines. Ook busbouwer Van Hool uit Lier dreigde ermee om uit Vlaanderen

weg te trekken. Toch staat Vlaanderen er beter voor dan Wallonië, meent Konings. 'In Vlaanderen is de economische activiteit geclusterd: rond de havens, rond Kortrijk en rond Brussel. In Wallonië heb je rond Luik wel wat activiteiten, maar voor de rest is het er redelijk mager. En zulke clusters zijn belangrijk, want ze tillen de economische activiteit omhoog. Zulke regio's lokken immers goede arbeidskrachten. Die competente krachten trekken op hun beurt bedrijven aan. Ook leveranciers en eindafnemers vestigen zich graag dicht bij elkaar om hun transportkosten te minimaliseren. Zo'n cluster biedt dus heel wat voordelen, waardoor hogere belastingen of loonkosten zelfs minder doorslaggevend worden.'

Niet alleen ons land wordt getroffen door een ontslaggolf, in heel Europa is die vandaag te merken. 'De Euro- en bankencrisis zwermen uit naar de industrie', aldus Konings. 'De Griekse crisis is niet echt grondig aangepakt. De weifelende houding van politici en de

Europese Centrale Bank hebben het vertrouwen aangetast en banken moesten meer financiële buffers aanleggen tegen mogelijke wanbetalingen. Het gevolg daarvan is dat ze minder gemakkelijk kredieten verstrekken aan de bedrijven. Daardoor gaan de ondernemingen minder investeren, bijvoorbeeld in innovatie. Dan valt de groei van bedrijven stil, en dus ook de economie. We zitten nu op een kantelmoment: ofwel komt het vertrouwen vlug terug, ofwel volgen er nog veel meer ontslagen.'

Daarbij komt nog dat een toekomstige Belgische regering de overheidsfinanciën moet saneren en dat nieuwe belastingen bijna onvermijdelijk zullen zijn. Dat weegt natuurlijk op het consumentenvertrouwen. Daarom pleit Konings voor een geloofwaardige begrotingsopmaak, waar de partijen onder leiding van formateur Elio Di Rupo (PS) nu aan werken: 'Het mag geen begroting zijn zonder strategie en ze moet hoop geven voor de toekomst.'

Geen illusies

Ondertussen moeten we ons geen illusies maken: de de-industrialisering van België en bij uitbreiding Europa is onstuitbaar. Snelle oplossingen om het tij te keren, zijn er niet. De suggestie van de Luikse vakbonden om ArcelorMittal net als Dexia te nationaliseren, noemt Konings 'communistische toestanden'. Er is natuurlijk ook een fundamenteel verschil tussen een staalproducent en een grote bank: 'Een bankroet van Dexia zou ons economische systeem hebben lamgelegd, niet alleen in België, maar in heel Europa. Als ArcelorMittal verdwijnt, valt de industrie nog niet stil. Dezelfde redenering ging ook op voor bijvoorbeeld Opel Antwerpen, dat vorig jaar zijn deuren sloot. Het zou helemaal verkeerd zijn zulke dinosauriusindustrieën artificieel hier te houden met allerlei overheidssteun.'

Voor de Luikse regio is de sluiting bij ArcelorMittal natuurlijk een catastrofe, erkent Konings. Maar desalniettemin zijn er mogelijkheden. 'Het zal belangrijk zijn

JOEP KONINGS

'We hebben moderne vakbonden nodig, die meegaan in de logica van de globalisering.'

IMAGE GLOBE

na te gaan in welke mate nieuwe industrieën er wortel kunnen schieten, net zoals in Limburg na de sluiting van de steenkoolmijnen. In Luik heb je een cluster van economische activiteiten en het komt er nu op aan om hefboomen te creëren. Je moet dan denken aan projecten als open innovatie en samenwerking met universiteiten, zodat verschillende bedrijven een experiment kunnen delen. Daar kan een regio zich aan optrekken.'

Konings wijst erop dat er op Europees niveau een Global Adjustment Fund bestaat, dat in het leven is geroepen om bedrijven bij te staan die moeten herstructureren als gevolg van de globalisering. 'Die ondernemingen kunnen dat fonds aanspreken om werknemers te begeleiden naar andere ondernemingen. Dat fonds zou dan ook in startkapitaal voor nieuwe initiatieven kunnen voorzien. Dat levert veel meer op dan falende oude industrieën blijven ondersteunen.'

Konings meent ook dat er niet zomaar geld moet worden uitge-

geven voor opleidingen, maar breekt een lans voor on-the-job training. 'Al die ontslagen werknemers een opleiding geven, heeft weinig effect. Bedrijven weten zelf het best wat voor vaardigheden een werknemer nodig heeft. Men zou bijvoorbeeld de eerste zes maanden van een nieuw aangenomen werknemer kunnen betalen. Zo heeft die werkgever de eerste maanden geen kosten om die werknemer op te leiden. Daarna kan de werknemer doorgroeien in het bedrijf. In Vlaanderen bestaat er al een individuele beroepsopleiding. Op korte termijn is dat zeer duur, maar op lange termijn is het rendement groot.'

Dienstensector

Dat daarbij de dienstensector alsmaar belangrijker zal worden, staat voor Konings als een paal boven water. 'Vroeger deed een firma alles, maar nu doet een onderneming alleen nog dat waarin ze gespecialiseerd is, de rest wordt uitbesteed. En terwijl de industrie bij ons verdwijnt, moet de dien-

VAN HOOL

Ook de busbouwer uit Lier dreigde er onlangs mee om uit Vlaanderen weg te trekken.

stensector groeien. Auto's zouden bijvoorbeeld perfect in China of India kunnen worden geproduceerd, terwijl we hier in België de nazorg en de reparaties organiseren. In de Verenigde Staten is het al zover. Daar is de werkgelegenheid in de industrie nu al kleiner dan in Europa, maar de dienstensector is er veel groter.'

Maar kan een dienstensector bestaan zonder lokale industrie? Konings vindt van wel: 'Het is perfect mogelijk om productie-eenheden elders te vestigen, terwijl wij bepaalde diensten aanleveren. Natuurlijk is het ook zo dat industrie voor heel wat jobs in de dienstensector zorgt. Bijvoorbeeld: alle ingenieurs in een bedrijf hebben natuurlijk opvang nodig voor hun kinderen.'

Maar eigenlijk is het vooral belangrijk dat de eurocrisis wordt opgelost, besluit Konings. 'Het stilvallen van de kredieten voor internationale handel en verzekeringen doet ook de export stilvallen. Voor een exportgericht land als België zijn die kredietlijnen van levensbelang.'